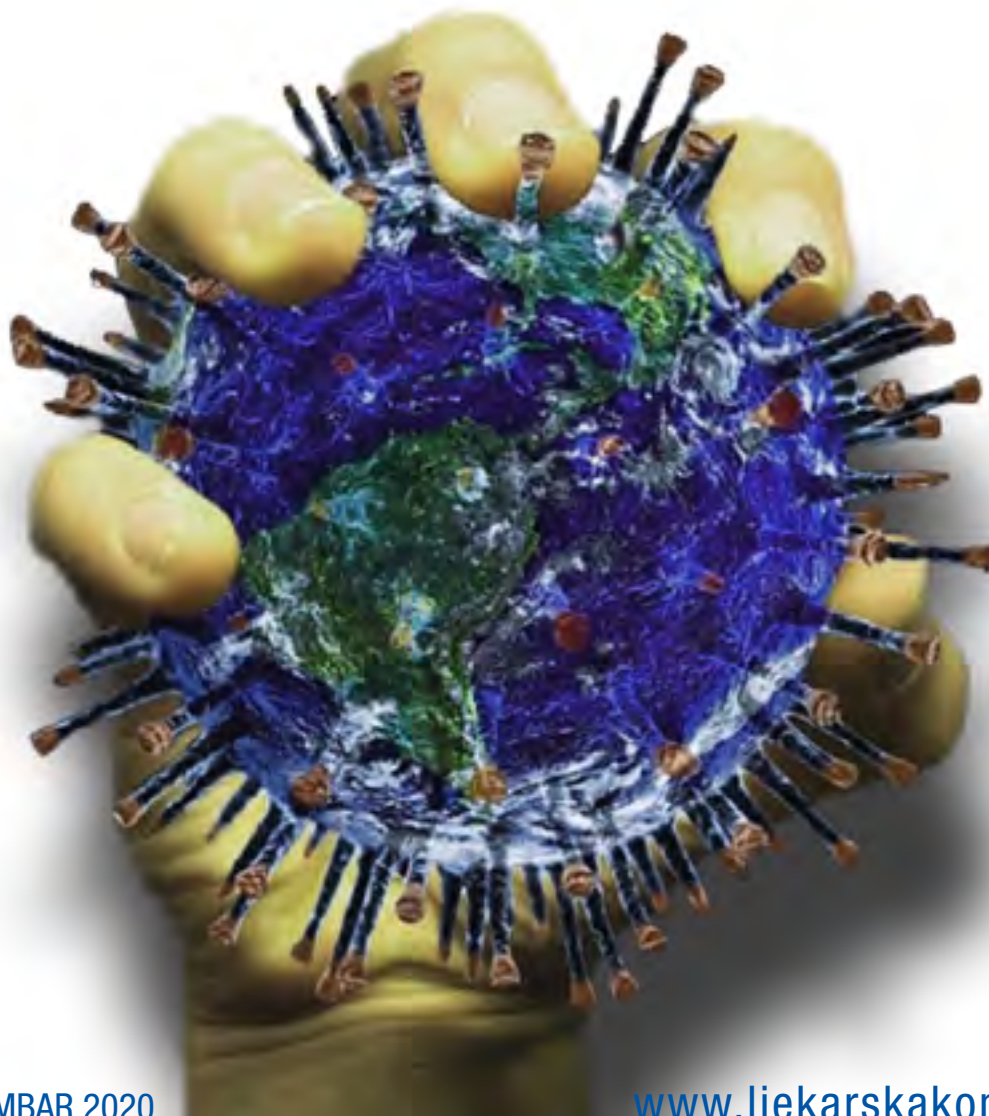

BILTEN

LJEKARSKE KOMORE CRNE GORE

SREĆNA NOVA GODINA!

Sadržaj

- Riječ urednice.....	5
- Riječ predsjednika Ljekarske komore.....	6
- COVID-19 u fokusu	
• Brzi imuno-hromatografski testovi u detekciji SARS-CoV-2 virusa	7
• Protokoli liječenja korona virusne infekcije u OB Berane.....	9
• JZU OB Niksicu pandemiji COVID-19.....	12
• Borba sa COVID-19 u Opštoj bolnici Pljevlja.....	14
• Osvrt na COVID-19 u OB Bijelo Polje	16
• COVID-19 i OB Kotor	20
• OB Danilo I Cetinje kao COVID bolnica.....	21
• COVID centri Doma zdravlja Podgorica	23
-Integralni zdravstveni informacioni sistem i platforma E-zdravlje	25
-Izbor članova Skupštine Ljekarske komore-rezultati glasanja po izbornim jedinicama.....	29

IMPRESSUM

„BILTEN“, Ljekarske komore Crne Gore

Adresa:

Dragana Radulovića 17A,
81000, Podgorica

Glavna i odgovorna urednica

Prof.dr Aneta Bošković

Uređivački odbor

Prof. dr Aneta Bošković, predsjednica

Doc. dr Vesna Bokan

Prof. dr Dragoljub Perović

Doc. dr Nebojša Kavarić

Dr sc. med. Zoran Terzić

Dr Marina Delić

Sekretar uredništva

Dr Đorđije Krnjević

e-mail: djordjije.krnjevic@kccg.me

Obavještenje:

„Bilten“ Ljekarske komore Crne Gore
je serijska publikacija za doktore medicine
i stručnu javnost.

Članovi Komore Bilten dobijaju besplatno.

Rukopisi se šalju na e-mail adresu:

info@ljekarskakomora.me ili

e-mail adresu Uredništva.

Rukopis ne podliježe recenziji i Uređivački odbor se ne
mora slagati sa mišljenjem autora.

Rukopis se može štampati samo uz oznaku izvora.

Ljekarska komora Crne Gore na internet stranici

www: ljekarskakomora.me i info@ljekarskakomora.me

Štampa: Studio Mouse Podgorica

„BILTEN“ Journal of Montenegrin Medical Chamber

Address: Dragana Radulovica 17A Podgorica

Editor: Montenegrin Medical Chamber

Published in 1000 copies.

Tel: +382 20 266 587

Žiro račun: 510-7963-13

ISSN 2661 -2569 Bilten Ljekarske komore

RIJEČ UREDNICE

Poštovane kolegice i kolege,

Ovog mjeseca stigla je željno očekivana vijest. U nekoliko država svijeta odobrene su za upotrebu vakcine protiv virusa SARS-CoV-2, koji je izazvao pandemiju i promijenio živote svih nas. Vakcinacija je već započela, i za sada je nekoliko miliona ljudi primilo vakcinu. Upravo je objavljeno da se prve doze vakcina u Crnoj Gori očekuju tokom prvog kvartala 2021. godine. U toku ove epidemije u Crnoj Gori znatan broj ljekara, medicinskog i nemedicinskog osoblja u zdravstvenim ustanovama je obolio od COVID-19, a nažalost neki od njih su i preminuli.

Svjesni činjenice da će cijele naredne godine COVID-19 biti u fokusu, i ovaj broj Biltena Ljekarske komore Crne Gore posvećujemo svim ljekarima, studentima medicine, drugim zdravstvenim radnicima i pratećem osoblju, koje nam pomaže da naš odgovorni i iscrpljujući posao, iznesemo na dostojanstven način. Donosimo priloge i iskustva sa COVID-19 iz više ustanova u Crnoj Gori.

Drage moje kolegice i kolege,

Pazite se,

Ostanite zdravo,

Čuvajući naš život, čuvamo živote drugih!

Srdačno,

Prof. dr Aneta Bošković

Poštovane kolegice i kolege,

Situacija sa pandemijom izazvanom Sars-Cov-2 virusom dramatično je pogoršana od izlaska posljednjeg broja „Biltena“ Ljekarske komore Crne Gore. Samim tim, naš profesionalni angažman postao je još zahtjevniji. Za određeni broj kolega u posebnim zdravstvenim ustanovama, zbog ogromnog broja sati provedenih na radnom mjestu, mogao bih reći iscrpljujući. Preopterećenost poslom, priroda i karakter Sars-

Cov-2 virusa, karakteristike bolesti koju izaziva, veliki broj oboljelih i inficiranih crnogorskih građana posleđično su neminovno ugrozili fizičko i mentalno zdravlje crnogorskih ljekara. Na tu mogućnost, zbog nekontrolisanog širenja epidemije, kao predsjednik Ljekarske komore ukazivao sam u svakoj prilici koja mi je pružena. Danas je to naša realnost. Dakle, profesija ljekar nikada nije bila ugroženija i danas se naša profesija nalazi pred nikad ozbiljnijim izazovom, šta i kako dalje?

Ljekarska komora Crne Gore od početka pandemije finansijski je pomogla više od četiri stotine inficiranih i oboljelih crnogorskih ljekara. Zahtjevi za finansijskom pomoći i dalje savakodneвно pristižu. Ispunjavaćemo ih dok god budemo imali mogućnosti za to.

Nekoliko naših kolega izgubilo je život zbog posledica Covida. Situacija sa pandemijom će proći jednog dana, ali duboka žalost, bol i tuga za njihovim izgubljanim životima nikada. Zadatak svih nas je da ih ne prepustimo zaboravu, a zadatak ove institucije je da nastavi da pomaže njihovim porodicama.

Čeka nas još mnogo teških dana u godini koja dolazi. Mi moramo ostati nepokolebljivi i dostojni profesiji kojoj smo posvetili život. U tom smislu svim kolegicama i kolegama želim srećnu i uspješnu Novu 2021. godinu.

*Predsjednik,
Dr Aleksandar Mugoša*

BRZI IMUNO-HROMATOGRAFSKI TESTOVI U DETEKCIJI SARS-CoV-2 VIRUSA

U cilju usporavanja COVID-19 pandemije napravljeni su brzi imuno-hromatografski testovi kako bi se usporilo širenje virusa obzirom da znatno brže i jeftinije detektuju zaražene od referentne molekularne metode – RT-PCR testova kako bi se njihovom samoizolacijom spriječila dalja lokalna transmisija virusa. Potreba za brzim antigenskim testovima se nametnula i zbog činjenice da serološki testovi (ELISA, ECLIA) koji su usmjereni na detekciju seroloških markera, antitijela klase IgA, IgM i IgG, nisu pokazala željenu senzitivnost i specifičnost za kontrolu pandemije.

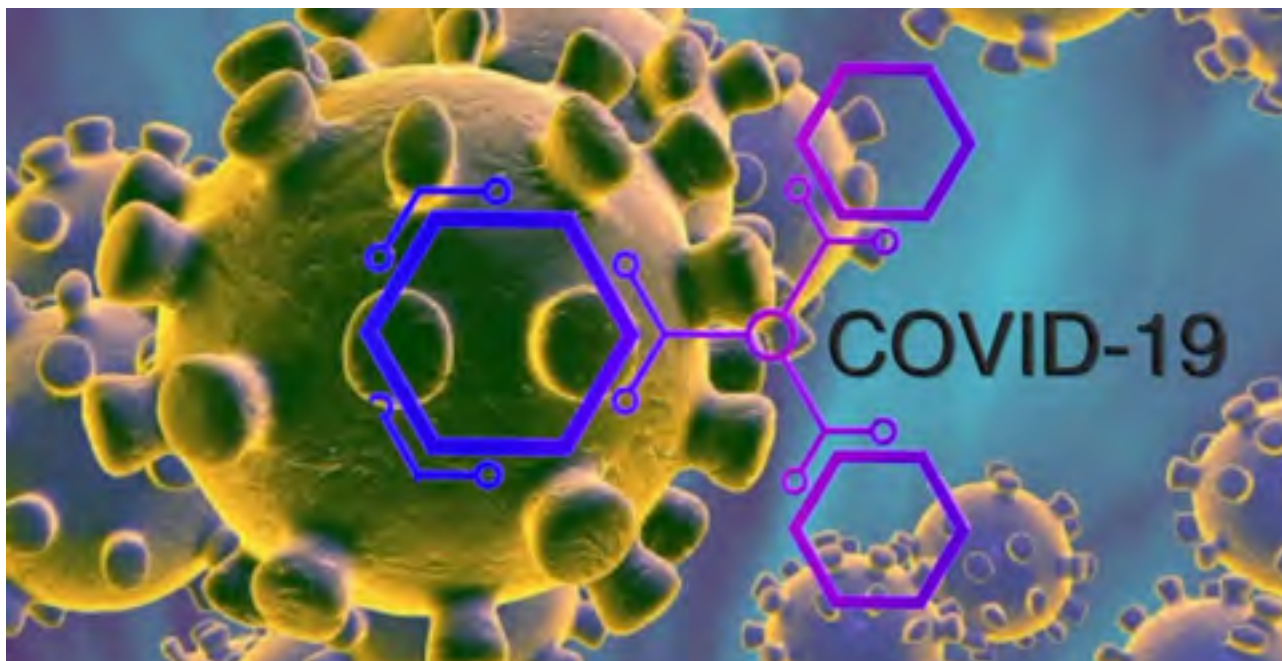
Princip brzih imuno-hromatografskih testova je zasnovan na potrebi što ranije dijagnostike ozbiljnih poremećaja čime je njihova klinička primjena odavno prepoznata. Prednost ovakvih testova je u činjenici da mogu da se izvode na mjestima pružanja zdravstvene pomoći (eng. Point of care, POC), dizajnirani tako da za njihove izvođenje nije potrebna laboratorijska oprema.

Upotreba brzih antigenskih testova na Sars-Cov-2 virus je rezultat boljeg poznavanja strukture samog virusa i ulaznih vrata u organizmu. Ovakvi dijagnostički testovi dizajnirani su tako da direktno detektuju nukleokapsidni antigeni koji se nalaze na ćelijama sluzokože gornjih disajnih puteva nosa i nazofarinksa. Na ovaj način se postiže visoka senzitivnost i specifičnost ovakvih testova u detekciji Sars-Cov-2 virusa. Obzirom da detektuju proteinske strukture iz samog virusnog jedra imaju senzitivnosti i specifičnost približnu onoj koju ima RT-PCR, i to za test koji je SZO odobrila od 96,52 % senzitivnosti odnosno 99,68 % poklapanje sa sofisticiranim i skupim RT-PCR testovima.

Testovi se rade na uzorcima brisa nosa ili nazofarinksa, a rezultati se dobijaju nakon 15 do 30 minuta. Naravno bitno je vrijeme uzorkovanja materijala obzirom da se najbolji rezultati postižu kod pacijenata sa visokim virusnim opterećenjima – 1-3 dana prije pojave prvih simptoma kao i u toku 5 do 7 dana oboljevanja. Upravo ovakva senzitivnost i specifičnost, ove testove čini važnim za postavljanje rane dijagnoze i izolacije osobe kada je najinfektivnija za svoju okolinu. Dosadašnja istraživanja su pokazala da asimptomatski slučajevi imaju virusno opterećenje čime se ovakvim testiranje mogu na brz i efikasan način detektovati i samim tim postići značajan efekat na sprečavanju širenja infekcije. Međutim, negativni rezultat ovakvih testova ne može u potpunosti isključiti aktivna infekciju COVID 19, te je neophodno uraditi potvrdno testiranje RT-PCR naročito kod asimptomatskih osoba.

SZO je u septembru mjesecu odobrila i ohrabrila upotrebu brzih antigenskih testova u cilju sprečavanja širenja pandemije i unaprijeđenja kapaciteta testiranja naročito u državama koje nemaju dovoljno laboratorijskih resursa.

Dr sci med Vjerslava Slavić, Imunolog

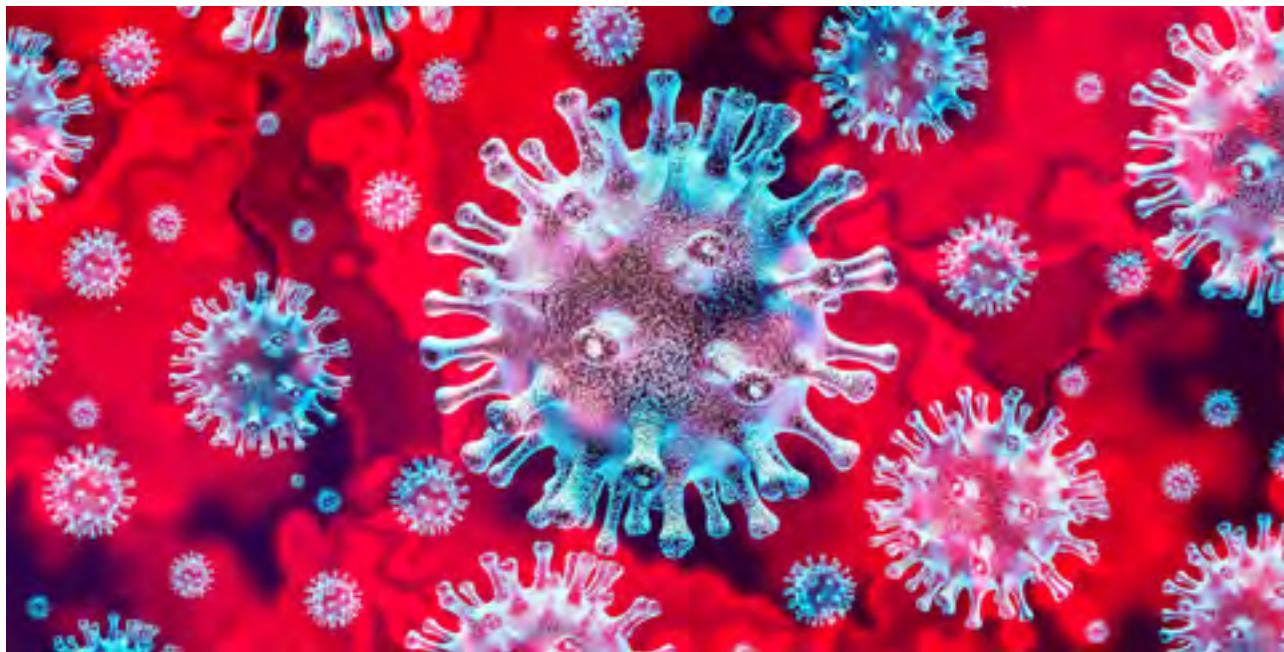

PROTOKOLI LIJEČENJA KORONA VIRUSNE INFEKCIJE U OPŠTOJ BOLNICI U BERANAMA

Korona virusna infekcija u Beranama, prvi put je dijagnostikovana 23.marta 2020. Godine, kod pacijenta iz Andrijevice, da bi do 01.12.2020, u Opštoj bolnici liječeno 461 bolesnik. Opšta bolnica u Beranama je odlukom ministarstva zdravlja, predviđena da bude Kovid bolnica, za opštine: Berane, Andrijevica, Rožaje, Plav I Petnjica, a do 01.10. liječili smo i bolesnike iz opština Bijelo Polje i Mojkovac.

U liječenju oboljelih učestvuju: Dva infektologa, četiri interniste I jedan neurolog, dok se služba za anesteziju angažuje po potrebi, za pacijente koji zahtijevaju različite oblike mehaničke ventilacije. Služba za radiologiju, takođe nema tačno određene ljekare za dijagnostiku, nego to rade radiolozi I radiološki tehničari, koji su u tom momentu u smjeni i po njihovom internom rasporedu. Konsultativne preglede ostalih ljekara specijalista, obavljaju kolege koji su taj dan u smjeni ili po njihovom internom dogovoru.

Što se tiče srednjeg medicinskog kadra, smjene traju 6 sati. Ukupno u jednoj smjeni imamo 7 tehničara, od kojih su 4 u dijelu koji ima 38 bolesničkih kreveta i više soba sa Centralnim kiseonikom. U tom dijelu koji je fizički

odvojen od drugog ima i više hospitalizovanih bolesnika i više bolesnika koji zahtijevaju intenzivniji nadzor. Ukupno je u smjenama angažovano 56 sestara-tehničara. Tu su I dvije odgovorne sestre, za svaki blok po jedna i naravno nemedicinski kadar: Higijeničarke i servirke, dok se tehnička služba angažuje po pozivu.

Liječenje pacijenata se odvija ambulantno i bolnički. U kovid ambulanti radi ljekar specijalista infektolog u periodu 11-14 sati I od 15 do 17 sati svaki dan osim nedelje, kada kovid ambulanta radi samo 11-14 sati. Infektolozi se mijenjaju naizmjenično. Posle 17 sati, hitne slučajeve (suspektne I kovid pozitivne) obrađuje dežurni ljekar na internom odjeljenju, koji po potrebi poziva i pripravnog infektologa.

U jutarnju vizitu svako jutro odlaze: Ljekar spec. infektolog, Ljekar specijalista internista (mijenjaju se nedeljno) I dežurni ljekar na internom odjeljenju za taj dan. Anesteziolog obilazi pacijente koji su na različitim oblicima mehaničke ventilacije.

Što se tiče protokola liječenja, ne mogu reći da su strogi, ali u principu se poštuju I izgledaju ovako:

- 1. Pacijenti sa lakom kliničkom slikom (povišena temperatura, malaksalost, bolovi u mišićima, bez dijagnostikovane pneumonije, koji se upućuju infektologu, liječimo u kućnim uslovima: Vitaminima: C, D, Kompleksom polivitamina i Paracetamolom. Pacijentima sa komorbiditetima, dajemo Cardiopirin tablete i Antibiotik uglavnom Azitromicin, ređe neki drugi antibiotik za oralnu upotrebu. Mlađim pacijentima, sa lakšom kliničkom slikom, kod prve posjete ova terapija Cardiopirinom I antibiotska terapija izostaje. Obično se pacijentima zakaže kontrola za 5-7 dana, kada uradimo RTG Pluća i Standardne lab.nalaze. U zavisnosti od rezultata, sprovodi se dalja terapija.*
- 2. Pacijenti koji imaju temperature duže od 3 dana, koji na RTG-u pluća imaju znake početne pneumonije, a čija je saturacija veća od 95%, dobijaju obavezno antibiotik, Antiagregacionu terapiju obično Cardiopirin, izuzev pacijenata sa komorbiditetima, koji od ranije primaju neki preparat (Sintrom, Xarelta, Prodaxa...). Njima ostaje ista antikoagulantna terapija. Od antibiotika makar na početku bolesti daju se: Hinoloni (ciprofloxacina, Levofloxacina), Cefalosporini (Pancef) I Makrolidi obično Azitromicin. Pacijentima sa komorbiditetima, često dajemo patronažno i infuzione rastvora i Dexason 6 mg. ne više od 7 dana.*
- 3. Pacijenti koji imaju i dalje temperaturu. Saturacije im se kreće 92-95%, a na RTG-u pluća ili auskultatorno imaju jednostranu ili obostranu pneumoniju, dobijaju terapiju: Infuzione rastvora sa Vitaminima, Cardiopirin, Dexason 6 mg i.v. ne duže od sedam dana i u zavisnosti od lab.nalaza (SE, CRP, Fibrinogen), dobijaju jedan antibiotik parenteralno: Najčešće Ceftriaxon, ređe Klindamicin, ili ako patronažna služba ne dolazi u to naselje (udaljenost od grada), ordiniramo dva antibiotika oralno: Pancef, Ciprofloxacina uz obaveznu kontrolu za 2-3 dana. Tu često dajemo i Bronhodilatatore uz nastavak internističke terapije. Kod pacijenata sa komorbiditetima, vitaminska terapija naravno ide od početka bolesti. Obavezne su kontrole najdalje za 5 dana uz ponavljanje standardnih lab.nalaza I RTG-a pluća.*

4. *Pacijenti sa obostranom pneumonijom, koji imaju saturaciju nižu od 92%, posebno oni sa komorbiditetima, se hospitalizuju na odjeljenje i liječe po protokolu koji se uglavnom poštuje i mijenjaju konzilijarno. Evo kako izgleda terapija na temperaturnoj listi, hospitalizovanog pacijenta: Infuzioni rastvori sa antibiotikom, najčešće, Ceftriaxon na 12 sati 2 grama, Dexametason ili Metilprednizolon na 12 sati, Clexane s.c. na 12 sati u dozama 0.6; 0.8 I 1.0, zavisno od tjelesne težine i komorbiditeta, antipiretik, uglavnom paracetamol, Vitamini C, D I ređe B. Internistička terapija, kod hroničnih pacijenata i substituciona terapija daju se pacijentima kojima je neophodna. Doziranje kiseonika iprelazak na mehaničku ventilaciju se ordiniraju obično konzilijarno.*
5. *Antivirusna terapija, se mijenjala u proteklih 9 mjeseci. Na početku epidemije lijek Aluvia, bio je obavezan, po protokolima, koje smo dobijali iz institute za javno zdravlje I Kliničkog centra Crne Gore. Pomenute lijekove sada ne primijenjujemo. U bolnici postoji komisija za propisivanje lijeka Remdesivir. Lijek smo do sada primijenili kod 10 bolesnika. Primijenjivali smo kod po jednog pacijenta i Tocilizumab I Ribavirin, po protokolima iz većih ustanova i u ovim slučajevima, smo odluke donosili konzilijarno. Konzilijarno u terapiju uvodimo I rezervne antibiotike: Meronem, Tazocid, Vankomicin.*

Od 23. Marta do 01.Decembra ukupno smo liječili 461 bolesnika, od čega su njih 319 muškog pola, a 142 su bile žene. Po opštinama: 205 bolesnika su iz opštine Berane, 90 iz opštine Rožaje, 92 iz Opštine Bijelo polje, 18 iz opštine Plav, po 8 iz Opština Petnjica i Gusenje, 25 iz Andrijevice. Po 3 bolesnika su iz opština Mojkovac I Pljevlja, dva bolesnika su iz Budve, a po jedan iz Opština Bara, Podgorice i Kolašina. Četiri pacijenta su bili državljani Republike Srbije.

Ukupno nam je u tom period umrlo 56 bolesnika. Od tog broja 40 su muškog I 16 ženskog pola. Najstarija umrla pacijentkinja je bila stara 98 godina, a najmlađi umrli pacijent je opet bila osoba ženskog pola, stara 39 godina, koja je pored korona virusne infekcije imala, karcinom dojke, sa metastazama u jetri. Najmlađi pacijent koji nije na prijemu prijavio komorbiditete, je imao 44 godine. Tokom liječenja je imao povišene vrijednosti glikemije, a od faktora rizika imao je pretjeranu gojaznost. Drugih faktora rizika nije imao. Ukupno 10 pacijenata sa korona-virusnom infekcijom uputili smo u Klinički centar Crne Gore. Njih 6 je umrlo, dok su četiri pacijenta izliječena.

Ukupno je do 01.12. iz Berana dijagnostikovano oko 2100 pozitivnih na korona virusnu infekciju. Sigurno je taj broj daleko veći, jer se mnogi ne testiraju PCR testom, bilo da nemaju simptome ili su oni blagi da bi zahtijevali liječenje. Umrlo je njih 39, što u procentima iznosi manje od 2%, ako se u obzir uzmu samo pacijenti kod kojih je infekcija potvrđena PCR testom, a taj procenat je znatno manji, ako se uzmu u obzir svi stvarno inficirani korona virusom. Ovaj procenat je u skladu sa podacima iz literature I po tome ne zaostajemo za zemljama I regionima,daleko razvijenim od sjevera Crne Gore, gdje je procenat starijeg stanovništva daleko veći nego u južnoj I centralnoj regiji.

*Dr sci med. Milovan Živković
Spec.infektolog, OB Berane*

JZU OPŠTA BOLNICA NIKŠIĆ U PANDEMIJI COVID-19

Sa proglašenjem pandemije COVID 19, i sagledavanjem svih mogućih scenarija, donešena je odluka od strane Kriznog štaba, da JZU OB Nikšić postane respiratorni centar za Opštine Nikšić, Plužine, Šavnik, Žabljak i Pljevlja.

U tu svrhu, zgrada Internog odjeljenja, u kojoj se nalaze odsjeci za interne bolesti, infektivne bolesti i neurologiju, kao i Urgentni blok, a imajući u vidu njenu opremljenost sa centralnim dovodom kiseonika, opredjeljenja je kao COVID zgrada, sa 45 bolesničkih kreveta. U okviru iste, određene su zona A - čista zona (oblačenje zdravstvenih radnika), te zone B i C - za hospitalizaciju SARS Cov2 pacijenata sa umjerenom do teškom kliničkom slikom obostrane pneumonije, pri čemu se oznaka C odnosi na intenzivnu jedinicu.

Formirani su timovi ljekara: infektolog, internista i anesteziolog, i medicinskih sestara/tehničara.

Kasnije, Krizni štab donosi odluku da se Odjeljenje psihijatrije OB Nikšić, kao izdvojena zgrada, opredjeli za hospitalizaciju Covid 19 pozitivnih psihijatrijskih pacijenata, sa teritorije cijele Crne Gore. S toga je i za navedenu jedinicu bilo potrebno formirati timove medicinskih sestara/tehničara i ljekara.

Na raspolaganju smo imali 2 infektologa, zatim 4 anesteziologa i 8 internista, i 51 medicinskih sestara/tehničara, uz napomenu da su anesteziolozi i internisti

pored Covid zone, kao i medicinske sestre/tehničari, na smjene, obavljali posao i u „čistoj zoni“ (hitne operacije, urgentni blok, redovne ambulante, konsultacije, liječenje ne covid pacijenata).

Svakako, tu su i kolege radiolozi, njih 4, kao i tehničari u rendgen službi, njih 5.

Prvog COVID 19 pozitivnog pacijenta, hospitalizovali smo 01.04.2020. godine.

Obzirom na susret sa velikom nepoznanicom, ne samo za nas, već i za cijeli svijet, bili smo u stalnom online kontaktu sa kolegama iz KCCG, a posredstvom kancelarije WHO u Podgorici, održan je i veći broj webinar-a, na temu dijagnostike, trijaže, terapije COVID 19 pacijenata, uz usvajanje svih predloženih mjera lične i profesionalne zaštite.

Na početku smo se u svom radu oslanjali na Protokol o liječenju COVID 19 pacijenata, koji je objavila Klinika za infektivne bolesti KCCG. Kasnije, sa novim saznanjima o terapiji, i mijenjanjem protokola, a sve sa zvaničnog sajta WHO, i naši stavovi u liječenju ovih pacijenata su pratili navedne promjene i nove smjernice, tako da se sada u radu oslanjamo na Verziju 10 Protokola o liječenju Covid 19 pacijenata.

Dosadašnje iskustvo nam je pokazalo da je odgovor pacijenata, na primjenjivanu terapiju, a shodno navedenim

protokolima, individualan. Produžen i komplikovan tok bolesti, i negativan ishod iste, ne može se uvijek dovesti u vezu sa komorbiditetima koje pacijenti prethodno već imaju, obzirom na sreću, rijetke, pojedinačne slučajeve, prethodno zdravih i madih osoba 40-tih godina, koji nijesu uspjeli da se izbore sa ovom bolešću. Gotovo svi hospitalizovani su sa obostranim intersticijalnim pneumonijama, i potrebom za oksigenom potporom, a gdje prethodno ambulantno liječenje nije dalo zadovoljavajuće rezultate.

Kad se ukaže potreba, konsultativne preglede odrađuju psihijatri, hirurzi, ortopedi i neurolozi.

Kako se usložnjavala epidemiološka situacija, i ukazala potreba za hospitalizacijom većeg broja pacijenata, a koji je prevazilazio na početku određeni broj bolesničkih postelja, morali smo organizovati i odjejenje ortope-

dije i otorinolaringologije u Covid odjeljenja, čime se obezbijedilo 120 bolesničkih kreveta.

Napominjemo, da se broj ljekara, anesteziologa i internista i infektologa, nije povećavao, naprotiv, smanjivao se sa pojavom COVID 19 pozitivnih među njima. Ista situacija je među medicinskim sestrama/tehničarima. A u isto vrijeme trebalo je obezbijediti sa istim kadrom, funkcionisanje ne covid bolnice, na svim nivoima.

Do sad je u OB Nikšić liječeno 823 COVID 19 pacijenata, a kroz urgentni blok ih je pregledano oko 3000.

Trenutno se (na dan 15.12.2020.) na liječenju nalazi 93 kovid pozitivnih pacijenata.

*Dr Ivana Radonić
specijalista Interne medicine
OB Nikšić*

BORBA SA COVID-19 U OPŠTOJ BOLNICI PLJEVLJA

Prvi slučajevi SARS CoV – 2 infekcije u Pljevljima registrovani su početkom juna 2020. godine. U prvoj liniji odbrane stajali su ljekari specijalisti Internog odjeljenja Opšte bolnice Pljevlja, nesebično bivajući na usluzi i pomoći kolegama u Domu zdravlja, volonterski se cjelodnevno angažujući u trijaži pacijenata sa simptomima koji su upućivali na COVID 19.

Prostorni kapaciteti za organizovanje bolničkog liječenja pacijenata sa upalom pluća uzrokovanom SARS CoV -2 infekcijom, kao i akutizacija ostalih internističkih patologija, su bili ograničeni, te se organizacija u zbrinjavanju pacijenata koji su zahtjevali bolnički tretman zbog COVID 19 podjelila na sljedeći način:

1. Infektivno odjeljenje vođeno infektologom dr Ivankom Brajović, opredjeljeno je sa 9 bolničkih postelja za liječenje pacijenata koji se prezentuju lakom do srednje teškom kliničkom slikom.
2. COVID 19 Odjeljenje smješteno u vojno-garnizonskom odjeljenju koje nam je dato na korišćenje od strane Ministarstva odbrane Crne Gore je svojom dobrom prostornom organizacijom se idealnim pokazalo u ovoj situaciji: odvojenost crvene zone i čiste zone, sa jasnom tampon zonom u kojoj se osoblje oslobađa kontaminirane zaštitne opreme i

vrši dezinfekcija. Odjeljenje funkcioniše od orgaf nizovanja sa 24 –satnim radom, sa 16 raspoloživih bolničkih mjesta.

Od početka jula do druge polovine decembra 2020. godine na bolničkom nivou je zbrinuto 279 pacijenata u Opštoj bolnici Pljevlja, dok se ambulantno na sekundarnom nivou pregledalo i kontrolisalo od strane internista do 25 pacijenata dnevno. Dr Dane Marković i Dr Mirha Hasanbegović su, smjenjujući se u petnaestodnevnom dežurstvima, vodili COVID 19 Odjeljenje, gdje isto od 4. novembra vodi samostalno jedan internista, dr Mirha Hasanbegović, kako odjeljenje jeste namjenjeno za urgentno zbrinjavanje pacijenata sa respiratornom insuficijencijom 24 sata dnevno. Odatle je organizovanje rada u dežurstvima jedino ono koje može odgovoriti u cilju adekvatnog zbrinjavanja uz besprekidni nadzor interniste. Time se osjećaj sigurnosti kod pacijenata čini nezamjenjivom komponentom uspješnog liječenja.

COVID 19 na kraju, kroz stečeno iskustvo u promatranju i liječenju je konačno percipirano kao sistem-ska bolest, koja ne izaziva samo tešku upalu pluća sa pratećom respiratornom insuficijencijom, već dovodi do egzacerbacija hroničnih internističkih bolesti, pokreće autoimune procese, koagulopatije, trombotske događaje, a zahtjeva pomno praćenje, ne samo tokom

aktivnog trajanja bolesti, već i u post COVID periodu oporavka. Unazad tri mjeseca se na tom odjeljenju liječe i teške kliničke slike COVID 19. Podrška pacijentima i uporno podsjećanje na značaj primjene suportivnih mjera, a posebno fizikalnog tretmana, ne smije prestati i nakon otpusta iz bolnice. Zbog specifičnosti življenja u Pljevljima, resursima najbogatijeg grada u Crnoj Gori, a sa najlošijim kvalitetom vazduha, lošim saobraćajnim konekcijama i osjećajem odsječenosti od ostatka Crne Gore, pacijenti u internisti vide čovjeka koji ih i nakon uspješno završenog liječenja treba savjetom i ohrabrenjem, a ne samo lijepo posloženom medikamentoznom terapijom voditi kroz svakodnevnicu ispunjenu strahom i stalnim "oslušivanjem" novih tegoba.

Ako situacija sa COVID 19 ne inicira izgradnju nove bolnice u Pljevljima, u kojoj će se formirati intenzivna jedinica sa centralnim razvodom kiseonika, i poradi na jačanju kadra i stalnom edukovanju istinski posvećenih

ljekara i medicinskih tehničara, pacijenti iz Pljevalja i Žabljaka pomoć će tražiti u susjednim bolnicama i Kliničkom Centru Crne Gore. Kolege iz pomenutih ustanova su nam bile na raspolaganju i pomoći od početka borbe sa COVID 19, kada je nastupalo produbljivanje respiratorne slabosti i pored svih primjenjenih mjera, a gdje je primjena nekih od vidova mehaničke ventilacije bila jedini modus liječenja i spasa za pacijente. Mehaničku ventilatornu podršku u našoj bolnici nismo mogli pružiti kako centralnog razvoda kiseonika u pomenutim COVID 19 jedinicama za bolničko liječenje nema.

Život svakog građanina Crne Gore se broji. Vrijedni i požrtvovani medicinski radnici zaslužuju bolje uslove u Pljevljima, za iste ću se nastaviti boriti svim svojim bićem.

*Dr Mirha Hasanbegović,
Internista, Opšta bolnica Pljevalja*

COVID-19 U BJELOPOLJSKOJ BOLNICI, ISKUSTVA, ZAPAZANJA

Pandemija novog Korona virusa nažalost nije zaobisla ni Crnu Goru a samim tim ni bjelopoljsku opstinu. Od samog pocetka menadzment nase bolnice, vjerovatno po preporuci Ministarstva zdravlja, je angazovao sav raspolozivi kadar koji je bio dostupan radi organizovanja odbrane i pokusaja pravljenja strategije za suprostavljanje necemu sto nije bilo poznato vecini svjetske naucne populacije. Nama jos i manje.

I tako prvih dana, nedelja i mjeseci ljekari OB Bijelo Polje su dijelili sudbinu zajedno sa ostatkom naroda, uz svakodnevno osluskivanje vijesti Iz Zemlje I svijeta prateci mjere I naredbe tzv. NKT-a, od drzanja distance, nosenja maski, ostajanja u kucama do postovanja policijskog casa . Mogu reci da do nas ljekara na internom odjeljenu u opstoj bolnici u tom “prvom talasu” stizao mali broj inficiranih. Prvi inficirani od Korone u nasoj opstini je bila porodica iz sela Biokovac u blizini Bijelog Polja . Tada su nase koleginice sa djecijeg odjeljenja uputili na bolnicko lijecenje u KCCG jedno dijete iz te familije.

Od starta smo znali za novoformirane COVID bolnice, beransku nama najblizu i COVID bolnicu u sklopu KCCG za koje nam je receno da ce hospitalizovati sve inficirane Koronom sa ispoljenom klinickom slikom. Tako je od marta do sredine septembra iz Bijelog Polja u COVID bolnicu Berane I KCCG upuceno 67 pacijenata na dalje lijecenje. Prvi tzv. talas je trajao do juna I prosao relativno bez posledica u Bijelom Polju tako da smo se I mi mogli uklopiti u zvanicnu pricu ministarstva o “CORONA Free” gradu. Mi smo kao bolnica bili proglašani za “cistu”... Medjutim ono sto je kasnije slijedilo nije bilo ni malo za pohvalu kako za gradjanstvo tako I za one koji su upravljali zdravstvenim sistemom.

“Drugi talas” je poceo krajem juna. Zahvaljujuci nepostovanju vecine ranije pominjanih mjera prevencije od virusa I njegovoj lakoj tansmisiji, prvi pacijenti su poceli da pristizu I da se smjestaju na nase Infektivno odjeljenje. Infektivno odjeljenj je u samom pocetku brojalo 11 postelja, a o njima je brinulo mali broj sestara I uglavnom mladjih ljekara internista raznih subspecijalnosti. Sa velikim prilivom pacijenata sredinom septembra broj kreveta opredjeljenih COVID pacijentima je bio 24 da bi na danasnji dan taj broj iznosio 59 postelja, od cega su 7 mjesta ostavljena za pacijente na Neinvazivnoj ventilaciji u prostorijama Intenzivne njege.

Tokom ljeta su u ispomoc dolazili I infektolozi iz Berana drzeci ambulante jednom nedeljno. Aktivno su bila ukljucena I nasa tri anesteziologa jer je nerjetko bilo potrebna njihova asistencija. Za svo to vrijeme pacijenti bi se smjestali po principu urgencije , sa uglavnom bilateralnim upalama pluca, hiposaturisani, visokofebrilni, sa visokim markerima inflamacije i sve dok se nebi dokazala njihova njihova “pozitivnost” PCR testom su ostajali kod nas. Nakon toga bi bili upucivani u COVID bolnicu u Beranama na dalje lijecenje, a zbog teze klinicke slike neki su transportovani u KCCG .

Pacijenti koji bi bili primljeni kod nas su uglavnom lijeceni po Protokolu koji smo usvojili od kolega iz KC Srbije, uz ogradu da nije bilo uslova za primjenu ativirusnih lijekova I drugih koji su bili dostupni samo na tercijarnom nivou zdravstvene zastite. Za zvanicne protokole lijecenja barem na sekundarnom nivou ostali smo uskraceni do danasnjih dana. Glavne savjete o lijecenju nasih pacijenata smo dobijali od strane infektologa I iz beranske bolnice na cemu im se ovom prilikom neizmjereno zahvaljujem.

Pacijenti sa Koronom su nerijetko ostajali I vise dana kod nas te smo primjenjivali osnovne tepijske metode suportacije i kupiranja svih narusenih vitalnih parametara uz postovanje svih poznatih modernih medicinskih doktrina. Korisceni su u prvom redu kiseonik, visoke doze kortikosteroida, antibiotici sirokog spektra, niskomolekularni heparini u preventivnim I terapijskim dozama, antiagregaciona tearpija, probiotici, antimikotici, gastroprotektivi, inhalacioni kortikosteroidi, antipiretici, teofilinski preparati, multivitaminski preparati, preparati cinka, nadoknada tecnosti I korekcija acidobaznog statusa uz svu ostalu redovnu terapiju svakog pacijenta ponaosob. Ovde napominjem da se u cijelom tom periodu tokom ljeta I pocetkom jeseni bjelopoljsko Interno I infektivno odjeljenje nije pojavljivalo ni jednom u sredstvima javnog informisanja sa bilo kakvim podacima o broju lijecenih na istom.

U medjuvremenu kako je broj zarazenih posatajao sve veci u gradu pod Obrovom, tako je poceo I da se rasipa sestrinski I ljekarski kadar koji je I sam bivao pogodjen zarazom. Krajem septembra I pocetkom oktobra od ukupno 8 internista koji su bili ukljuceni u lijecenje COVID pacijenata, njih 6 bilo inficirano, sa potvrđenim pozitivnim PCR testom na Novi SaRS-CoV- 2 virus, uz ispoljavanje od lake do srednje teske i teske klinicke slike. Uz ovu brojku napominjem da su od tri anesteziologa koji su sa nama radili na sada Internom odjeljenju gdje se smjestaju COVID pacijenti I njih dvojica bila inficirana. Broj sestara koje su ispadale iz radnog pogona zbog infekcije Koronom prelazi cifru 15.

Uprkos svemu sto su nasi sugradjani radili ili bolje neradili u poslednjih 10 mjeseci cesto na sopstvenu stetu i stetu svojih porodica, bjelopoljska bolnica I njen menadzment je uspjela sa svojim ljekarskim I srednjim medicinskim kadrom da drzi “situaciju” koliko toliko pod kontrolom. Iako se statisticki

nalazimo na visokom mjestu po broju inficiranih I preminulih I da taj broj, sam po sebi, potire gornju konstataciju, mogu reci da bi taj broj bio sigurno manji da je bilo bolje komunikacije gradjana sa nadležnim institucijama tj i bliže međuinstitucionalne saradnje. Do danas na nasem odjeljenju u dijelu za COVID je liječeno 343 pacijenata.

Ono sto mogu kao pohvalu da napomenem je postavljanje centralnog dovoda kiseonika za zgradu Internog I infektivnog odjeljenja nase bolnice kao I pokretnog Rentgen aparata sto je nas menadžment uspio da ostvari cime je znatno olaksan rad osoblju na istom odjeljenju. Uglavnom se nije oskudijevalo u zastitnoj opremi ali broj do sada inficiranog osoblja to demantuje. Stim u vezi mogle bi da se postave jasne oznake “zelenih” I “crvenih” zona u i oko Internog odjeljenja. Korisna bi bila I nabavka dodatnih masina za Neinvazivnu ventilaciju (trenutno na raspolaganju je 8 uređaja + 3 transportna), full face maski, “ balona”, specijalnih kreveta, pulsni oksimetara I druge pratece opreme za najteze pacijente. Kao neposredna podrška ljekarskom I sestrinskom kadru bi bilo I ukljucivanje volontera koji bi se angazovali na svim “dodatnim” poslovima, održavanje higijene pacijenata na mehanickoj ventilacije, njihovim hranjenjem I dr. U svu ovu pricu napominjem da je isti ljekarsko/sestrinski kadar angazovan za rad sa tzv. “obicnim “ internistickim pacijentima u sklopu dežurstava na Internom odjeljenju koje broji 19 postelja, kao i u radu u Urgentnom bloku I hitnim internistickim ambulantama.

Nadam se da ce novo ministarstvo zdravlja i novi organi zaduzeni za borbu protiv COVIDA-19, doprinjeti da se svi nedostaci otklone, da se naprave nacionalni crnogorski vodici za liječenje pacijenata sa Koronavirusom, da se radi na brznoj nabavci najdostupnije I najefikasnije vakcine, kao I da se nas zdravstveni sistem jace umrezi na korist svih nas radnika a po najvise na korist tesko oboljelim pacijentima od ove pandemijske posasti.

*Dr Ivan Lj. Bozovic, spec. internista
OB Bijelo Polje*

COVID-19 I OB KOTOR

Usled pogoršane epidemiološke situacije vezano za infekciju korona virusom, OB Kotor je 10.11.2020 god. uvrštena u sistem Covid bolnica u Crnoj Gori.

Za smeštaj i liječenje Covid pozitivnih pacijenata je opredijeljen prostor Infektivnog odsjeka sa pridodatim dijelom Internog odjeljenja, kao i prostor izolacione jedinice gdje hospitalizujemo visoko suspektne pacijente na infekciju Covid 19, do pristizanja nalaza na isti.

U gore navedenom prostoru obezbjedjeno je 20 kreveta. Jedinica poluintezivnog liječenja sa centralnim dovodom kiseonika broji 4 kreveta, a ostalih 16 kreveta ima obezbjeđeno prisustvo kiseonika preko kiseoničnih boca.

Za liječenje i tretman pacijenata zadužena je kompaktna ekipa ljekara, srednjeg medicinskog osoblja, higijeničarki i pomoćnog tehničkog osoblja.

Organizovani smo tako da svakodnevno imamo infektologa (šef infektivnog odsjeka dr Ljiljana Knežević i dr Aleksandar Zekić) u dvije smjene i pripravnost istog kao i internistu i anesteziologa. Ukupno po specijalnostima: dva infektologa, troje internista i 2 specijalizanta interne medicine, tri anesteziologa i specijalizant anesteziologije.

Što se tiče srednjeg medicinskog kadra, u smjenama su po 3 medicinske sestre obučene za rad u uslovima epidemije, koje se smjenjuju na 6 sati i medicinska sestra u izolacionoj jedinici koja radi po 12 sati.

Moramo naglasiti da smo sve uradili što se organizacije tiče da Covid odjeljenje i uopšte kretanje Covid pozitivnih pacijenata bude apsolutno izdvojeno od ostatka bolničkog kompleksa i jasno isplanirano kako ne bi došlo do kontakta sa "čistim" dijelom bolnice.

Do danas (15.12.2020) smo hospitalizovali preko 100 pacijenta sa srednje teškom i teškom kliničkom slikom sa čijim ishodom liječenja smo zadovoljni.

*Dr Davor Kumburović
Direktor OB Kotor*

OB DANILO I CETINJE KAO COVID BOLNICA

Cetinjska bolnica “Danilo I“ je u posljednjih mesec postala dio sistema za liječenje Covid pacijenata.

Brigu o tim pacijentima vode troje internista, dva anesteziologa, po jedan infektolog i epidemilog, ali i ostalo medicinsko i nemedicinsko osoblje Internog odeljenja.

Za liječenje COVID pacijenata obijezbedjeno je 28 bolesničkih kreveta, od toga 15 kiseoničkih mjesta.

Visoka i laka transmisija SARS-CoV2 virusa predstavlja prijetnju po pacijente ali i zdravstvene radnike. Pojačano širenje virusa kroz populaciju stvorilo je velike izazove za zdravstvene ustanove, posebno za osoblje koje radi sa

covid pacijentima. Deficit specijalizovanog kadra, visokoobrazovanog i srednjeg medicinskog kadra, nedostatak lične zaštitne opreme ali i potrebne aparature u vrijeme povećanih zahtjeva usljed epidemije samo su neki od problema sa kojima smo se morali suočiti. Kako bismo umanjili rizik od zaražavanja označili smo zone visokog rizika, srednjeg i niskog rizika u bolnici. Sprovedeni su opsežni građevinski radovi kako bi se razdvojile ove zone i omogućilo kružno kretanje u okviru bolnice koja arhitektonski nije imala tu prednost usljed stare gradnje i drugačijih standarda u vrijeme njenog nastanka. Zahvaljujući ovim radovima u potpunosti je razdvojen covid blok od ostatka bolnice. Osoblje radi duge smjene od čak 12 h i moramo reći da se rad u covid dijelu bolnice bazira na velikom entuzijazmu srednjeg medicinskog kadra kao i ljekara u cilju smanjivanja posljedica infekcije izazvane SARS-CoV2 virusom.

Još u martu uprkos drugačijim preporukama uveli smo obavezu nošenja maski za kompletno osoblje bolnice ali

i za pacijente koji se primaju. Izradili smo sopstveni upitnik za trijažu pacijenata i ocjenu stepena rizika izloženosti virusa. U prvom talasu učestvovali smo u epidemiološkom nadzoru na nivou grada. U drugom talasu pružali smo pomoć kad god su to naši resursi dozvoljavali. Pomogli smo sportskim klubovima u ranom otkrivanju zaraženih korona virusom i zaustavljanju njegovog daljeg širenja.

Danas, posebna pažnja se poklanja očuvanju svakog zdravstvenog radnika od inficiranja. To je jedini put da obezbijedimo kontinuiranu zdravstvenu zaštitu pacijentima i spriječimo njihovo liječenje i praćenje kod kuće u slučaju da razviju pneumoniju. Prilikom izlaska iz kovid zone, prije skidanja skafandera radi se dekontaminacija odijela sa hlorom u cilju smanjivanja infektivne doze kojoj smo potencijalno izloženi tokom svlačenja. Svi zaposleni su prošli obuku bezbjednog oblačenja i svlačenja. Svi koji ulaze u kovid zonu opremljeni su sa N95 maskom i hiruškom maskom preko nje, zaštitnim viziorom i odijelom. Poštovanje uspostavljenih procedura i akcionog plana koji je donešen još u februaru mjesecu pomaže uređenju i bezbjednosti rada. Kako bismo nastavili sa takvom praksom od izuzetnog značaja za nas je snabdjevenost ličnom zaštitnom opremom, testovima i lijekovima. Zaposleni cetinjske bolnice u potpunosti mogu odgovoriti zadatku i pružiti značajnu podršku u liječenju srednje teških slučajeva.

U OB Cetinje od početka epidemije testirano je 348 pacijenata a od tog broja bilo je pozitivnih na COVID 19 52 pacijenta. U posljednjih mjesec liječeno je 60 pacijenta od COVID 19, a prije nego što je cetinjska bolnica postala dio sistema za liječenje pozitivnih pacijenata u druge zdravstvene ustanove uputila je 27 COVID pozitivnih pacijenata.

*Direktor OB Danilo I Cetinje
Dr Sonja Radojicic
Internista kardiolog*

COVID CENTRI DOMA ZDRAVLJA PODGORICA

Dom Zdravlja Podgorica, kao ustanova primarne zdravstvene zaštite, pokazao je svoj značaj u zdravstvenom sistemu Crne Gore i u posebnim okolnostima kakva je epidemija novim Corona virusom.

Sa pojavom prvih potvrđenih slučajeva Covid 19 infekcije, Dom zdravlja Podgorica je reorganizovao svoju službu, kako kadrovski, tako i prostorno. U martu tekuće godine otvorena je prva Covid ambulanta u Zdravstvenom objektu Tološi. Rad u ambulanti je oraganizovan u dvije smjene, u periodu od 07h do 14h i od 14h do 21h. U istom vremenskom periodu pri ovom objektu postoje ekipe zdravstvenih radnika angažovane za preglede i zbrinjavanje Covid suspektnih i Covid pozitivnih pacijenata. Tokom vremena, kako se povećavao broj inficiranih građana na nivou opštine Podgorica, Dom zdravlja Podgorica je širio svoje kapacitete, kako bi svaki pacijent dobio adekvatnu zdravstvenu zaštitu. U tom cilju, još u početku epidemije otvorena je Covid ambulanta na Zlatici. U ovom Zdravstvenom objektu pored zbrinjavanja odraslih pacijenata, omogućena je i zdravstvena zaštita djece otvarajući pedijatrijsku Covid ambulantu, koja je i danas aktivna sa radom u dvije smjene.

Kako je broj pacijenata sa Covid infekcijom rastao, tako je Dom zdravlja Podgorica pratio potrebe građana za zdravstvenom zaštitom i prilagođavao svoje kapacitete, kako bi zdravstvena usluga bila na maksimalnom nivou. Otvaranje Covid ambulante Centar je u značajnom smislu rasteretilo rad postojeće dvije ambulante i tako omogućilo građanima brži i jednostavniji pristup zdravstvenoj zaštiti.

Vodeći računa o teritorijalnoj distribuciji pacijenata sa potvrđenom Covid 19 infekcijom, Dom zdravlja Podgorica je otvorio još dvije Covid ambulante i to u Zdravstvenom objektu Tuzi i Zdravstvenom objektu Zeta, sa radom u periodu od 09h do 17h. Funkcionisanje svih Covid ambulanti je uniformno, zasnovano na postojećim protokolima prevencije i kontrole širenja infekcije Corona virusom. Svaka Covid ambulanta ima tim zadužen za ambulante preglede, tim za terenski rad, tj. pregled pacijenata u kućnim uslovima, kao i doktore koji su zaduženi za telefonske konsultacije.

Pacijenti sa suspektnom Covid-19 infekcijom imaju mogućnost da putem telefona dobiju savjet doktora za konsultacije. Druga mogućnost za ove pacijente je da se odmah jave u Covid ambulantu, strogo poštujući sve mjere zaštite od Covid infekcije (obavezno nošenje maske i držanje distance). U tom slučaju se nakon obavljenog pregleda, po procjeni doktora, na istom mjestu mogu uraditi laboratorijske analize, kao i uzorkovanje, tj. kombinovani bris nosa na prisustvo antigena SARS COV2. Pacijent nakon urađene dijagnostike odlazi kući, ne zadržavajući se u prostorijama Covid ambulante, a sve sa ciljem sprečavanja širenja infekcije.

O rezultatima brzog antigenskog testa pacijent se istog dana obavještava telefonskim putem od strane zdravstvenog radnika (doktor, medicinski tehničar ili laborant). Ukoliko su urađene laboratorijske analize, doktor iz ambulante

je u obavezi da ih po pristizanju evidentira u elektronski karton i obavjesti pacijenta o daljem dijagnostičkom i terapijskom tretmanu. Posebnu pažnju u detaljnom praćenju zahjevaju pacijenti koji se nakon ambulantnog pregleda upute na radiografiju pluća pod sumnjom da se razvio upalni proces. U slučaju da se se radna dijagnoza upale pluća potvrdi RTG nalazom, a brzi antigenski test pokaže pozitivnost, takvi pacijenti postaju domen ljekara za kućne posjete. U slučaju Covid pozitivnih pacijenta na Covid 19 antigenskom (COV19-Ag) testu koji imaju blažu kliničku sliku, savjetuje se mirovanje u kućnim uslovima (izolacija) uz simptomatsku terapiju. Prema procjeni doktora, ovi pacijenti se povremeno pozivaju prateći opšte stanje i eventualna pogoršanja zdravstvenog stanja. Savjetuje se da se u slučaju pogoršanja i sami odmah jave na brojeve za telefonske konsultacije.

Brojeve telefona dostupne u javnosti, a naglašene kao telefonske konsultacije, građani bi trebalo da pozivaju u slučaju prvih simptoma suspektih na Covid infekciju i na taj način dobiju savjet za dalji tretman (vrstu simptomatske i vitaminske terapije ili upućivanje na pregled u Covid ambulantu). Takođe, ovi brojevi su dostupni pacijentima u slučaju pogoršanja zdravstvenog stanja, kako bi se istog dana organizovao pregled u kućnim uslovima.

Tim zdravstvenih radnika zaduženih za teren dobija podatke o pacijentima koje je potrebno posjetiti, kako od doktora iz "dispečerskog centra", tj. doktora zaduženog za telefonske konsultacije, tako i direktno od doktora iz Covid ambulante. U kući se prate Covid pozitivni pacijenti sa umjerenom kliničkom slikom (potvrđenom pneumonijom) i oni zahtjevaju intenzivno praćenje. Svakodnevno se pozivaju i obilaze, kako bi se blagovremeno moglo reagovati u slučaju pogoršanja. U kućnim uslovima se obavlja i uzorkovanje za kontrolu laboratorijskih nalaza, a pacijenti se na RTG dijagnostiku po procjeni doktora, upućuju isključivo preko transportne službe Doma zdravlja. Na ovaj način je spriječeno širenje Covid infekcije, jer se svaki pacijent poveze od kuće do Zdravstvenog objekta Stari Aerodrom i nakon obavljenog snimanja u terminu za Covid pozitivne pacijente, vraća se na isti način na svoju adresu. Ukoliko je pacijentima koji su na kućnom liječenju propisana ampulirana terapija, ista se ordinira preko Patronažne službe Doma zdravlja, koja je zadužena samo za Covid suspektne ili pozitivne pacijente. Prateći opšte stanje pacijenta, kliničke znake upale pluća, određene parametre (saturaciju kiseonikom, broj respiracija u minuti), kao i opsežnost infiltrata na RTG nalazu pluća, doktor nakon kućne posjete procjenjuje indikaciju za hospitalizaciju. Ukoliko je indikovana, organizuje transport takvog pacijenta u Infektivnu ili Internu kliniku Kliničkog Centra Crne Gore.

Poštujući etička načela, radeći po pravilima struke, pridržavajući se smjernica za liječenje pacijenata sa Covid 19 infekcijom na primarnom nivou, svaki radnik Doma zdravlja Podgorice daje svoj maksimum kako bismo što prije izašli kao pobjednici iz teške borbe sa Corona virusom.

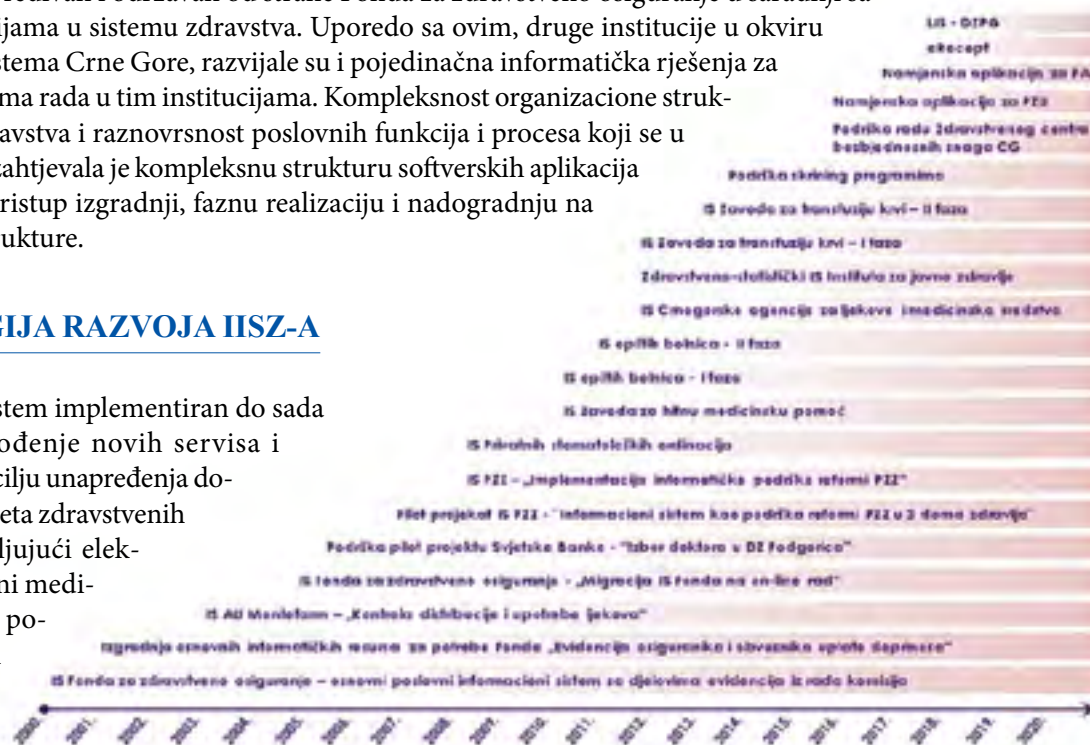
*Dr Jelena Stankovic
Specijalista porodice medicine
Dom zdravlja Podgorica*

INTEGRALNI ZDRAVSTVENI INFORMACIONI SISTEM I PLATFORMA E-ZDRAVLJE U VREMENU COVID-19

Opredjeljenje Fonda za zdravstveno osiguranje je razvoj *Integralnog zdravstvenog informacionog sistema (IZIS)* u sistemu zdravstva Crne Gore. Proces planske informatizacije u zdravstvu počeo je 2000.godine. Razvoj je počeo informatičkom podrškom poslovnim procesima Fonda za zdravstveno osiguranje, i to uspostavljanjem baze osiguranika i obveznika uplate doprinosa, zatim uspostavljanjem kontrole, distribucije i potrošnje lijekova, slijedi informatička podrška reformi primarne zdravstvene zaštite, zatim sekundarne zdravstvene zaštite, kao i zdravstvenostatističkom izvještavanju ... U kasnijem periodu implementirani su i drugi projekti u oblasti informatizacije sistema zdravstva što je rezultiralo izgradnjom *Integralnog informacionog sistema zdravstva (IISZ)* koji je razvijan, unapređivan i održavan od strane Fonda za zdravstveno osiguranje u saradnji sa drugim institucijama u sistemu zdravstva. Uporedo sa ovim, druge institucije u okviru zdravstvenog sistema Crne Gore, razvijale su i pojedinačna informatička rješenja za podršku procesima rada u tim institucijama. Kompleksnost organizacione strukture sistema zdravstva i raznovrsnost poslovnih funkcija i procesa koji se u njemu odvijaju zahtjevala je kompleksnu strukturu softverskih aplikacija uz modularan pristup izgradnji, faznu realizaciju i nadogradnju na već razvijene strukture.

HRONOLOGIJA RAZVOJA IISZ-A

Informacioni sistem implementiran do sada omogućava uvođenje novih servisa i nadogradnju, u cilju unapređenja dostupnosti i kvaliteta zdravstvenih usluga, a zahvaljujući elektronskoj razmjeni medicinskih i drugih podataka sa ostalim podsistemima u zdravstvu.

Na ovaj način razvijan zdravstveni informacijski sistem omogućio je u skladu sa *Strategijom razvoja integralnog zdravstvenog informacionog sistema i e-zdravlja (2018 – 2023)* razvijanje elektronskih servisa i njihovu dostupnost za osiguranike Fonda za zdravstveno osiguranje. *E-servisi* su dostupni svim građanima Crne Gore putem jedinstvene platforme *eZdravlje (www.ezdravlje.me)* i mobilne aplikacije (*eZdravlje.me*), a u cilju dostupnije, efikasnije a time i kvalitetnije zdravstvene zaštite. Do sad je razvijeno devet e-servisa za osiguranike, koji su u ovoj godini između ostalog zauzeli značajno mjesto u borbi protiv Covid-19 infekcije.

1. EZAKAZIVANJE

eZakazivanje je servis za online zakazivanje posjeta kod izabranih doktora u domovima zdravlja (izabrani doktor za odrasle, izabrani doktor za žene i izabrani doktor za djecu), i omogućava kako zakazivanje tako i provjeru, otkazivanje ili promjenu zakazanih termina.

Tokom implementacije e-servisa osiguranici su najviše primjedbi imali na servis za online zakazivanje posjeta kod izabranih doktora u domovima zdravlja, te je *e-servis eZakazivanje* unaprijeđen od strane Fonda.

2. ERECEPT

eRecept je elektronski servis koji pacijentima omogućava uvid u propisane realizovane recepte u poslednjih 6 mjeseci, propisane aktivne recepte koji su još uvijek dostupni za realizaciju.

3. ENALAZ

eNalaz je elektronski servis koji pacijentima omogućava uvid u rezultate biohemijskih laboratorijskih analiza, sa ciljem da informacije o rezultatima laboratorijskih nalaza budu dostupne pacijentima u najkraćem mogućem roku, kao i da mogu hronološki pratiti i pretraživati rezultate biohemijskih analiza koje su ranije radili u domovima zdravlja.

4. EAPOTEKA

eApoteka je elektronski servis razvijen u cilju pružanja informacija o dostupnosti lijekova u svim apotekama na teritoriji Crne Gore, koje sa Fondom imaju zaključen ugovor o snabdijevaju osiguranih lica lijekovima. Osiguranicima je olakšano podizanje propisanog lijeka jer putem portala i mobilnih aplikacija dobijaju preciznu informaciju u kojim apotekama ima navednog lijeka.

5. EOSIGURANJE

eOsiguranje je elektronski servis koji omogućava građanima (osiguranicima) uvid u status njihovog zdravstvenog osiguranja, kao osnov za ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu na teret sredstava Fonda za zdravstveno osiguranje. Takođe, na raspolaganju je i informacija o njihovom Obvezniku uplate doprinosa na osnovu ažurnih podataka koji se preuzimaju iz matičnih registara *Centralni registar osiguranika i obveznika i Centralni registar stanovništva*

(CROO i CRS) nadležnih institucija (Poreske uprave i Ministarstva unutrašnjih poslova).

6. ENARUČIVANJE

eNaručivanje je elektronski servis namijenjen osiguranicima Fonda, koji su registrovani kod izabranog doktora u domu zdravlja i omogućava usluge elektronskog naručivanja:

- *eTerapije* - elektronskih recepata (terapije) za hronične bolesnike,
- *eDoznaka* - izvještaja za obračun naknade zarade (doznaka) za vrijeme privremene spriječenosti za rad, za bolovanja koja odobrava Prvostepena ljekarska komisija Fonda,
- *ePotvrda* - potvrda koje izdaju izabrani doktori (Opravdanje izostanka iz vrtića i Dokazivanje sposobnosti za nastavu fizičkog vaspitanja),

7. EOSTVARIVANJE PRAVA

eOstvarivanjePrava je elektronski servis namijenjen osiguranicima Fonda za zdravstveno osiguranje i pruži uvid u dokumenta o nekom od ostvarenih prava iz zdravstvenog osiguranja (usluge, lijekovi, pomagala, nalaz i mišljenje Prvostepene ljekarske komisije Fonda ...).

8. COVID-19

COVID-19 je elektronski servis razvijen u vremenu pandemije COVID-19 i namijenjen osiguranicima testiranim na prisustvo Covid-19 virusa, a u cilju dobijanja pravovremene povratne informacije o rezultatima testiranja.

9. EEK (Elektronski ekonomski karton)

Elektronski ekonomski karton - eEK je elektronski servis koji osiguranicima omogućava uvid u račune zdravstvene

zaštite koja je ostvarena u javnim i privatnim zdravstvenim ustanovama, kao i troškove za druga ostvarena prava, a za koje postoje elektronske evidencije u *Integralnom informacionom sistemu zdravstva (IISZ)*.

Fond za zdravstveno osiguranje, putem informacionih tehnologija pruža efikasan odgovor na krizu, olakšavajući građanima ostvarivanje zdravstvene zaštite i rasterećujući zdravstveni sistem u vrijeme pandemije.

Podstaknut dešavanjima izazvanim pandemijom virusa Covid-19, Fond za zdravstveno osiguranje je pokrenuo niz *e-servisa* koji građanima omogućavaju online pristup sistemu pružanja zdravstvene zaštite, čime je u proteklom periodu zabilježen značajan pad posjeta domovima zdravlja. Svakako da je, namjensko pokretanje elektronskog servisa *COVID-19* krajem jula mjeseca 2020.godine, pored ostalih *e-servisa*,

dalo značajan doprinos u borbi protiv Covid-19 infekcije.

Zahvaljujući strukturi i apsolutnoj integralnosti zdravstvenog informacionog sistema Crne Gore, kojim rukovodi Fond, a shodno zahtjevima struke, informacije o rezultatima testiranja na korona virus iz Instituta za javno zdravlje su dostupne, kako osiguranicima putem platforme *eZdravlje*, tako i izabranim doktorima domova zdravlja na primarnom nivou zdravstvene zaštite. Naime, u cilju efikasnije zaštite zdravlja medicinskog osoblja, prije prijema pacijenta u ambulantu, izabrani doktori i ostalo medicinsko osoblje, kroz elektronski model najave pacijenta su “upozoreni” da se radi o Covid-19 pozitivnom pacijentu.

Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore je u 2020.godini učestvovao na konkursu za izbor najbolje prakse u javnoj upravi u zemljama Zapadnog Balkana, kada je u pritanju odgovor na krizu Covid-19, sa platformom *eZdravlje* i 9 elektronskih servisa za građane Crne Gore sa kojima je od početka pandemije omogućeno izbjegavanje preko milion međusobnih kontakata građana, pacijenata, ljekara, farmaceuta i službenika. Informatičko rješenje Fonda je ocjenjeno kao inovativno, veoma značajno, kvalitetno i kompleksno, te je odabrano za prvo da se predstavi na širem globalnom nivou u okviru događaja 17. novembra 2020. Godine, koji organizuje OPSI OECD pod okriljem Evropske Komisije. Ovo je za Fond za zdravstveno osiguranje podstrek za dalji rast i napredak, za izradu novih servisa i unaprijeđenje postojećih, u cilju veće dostupnosti, efikasnosti i efektivnosti zdravstvene zaštite, a time i ukupnog kvaliteta zdravstvenih usluga pruženih osiguranicima.

Fond za zdravstveno osiguranje je u saradnji sa institucijama u sistemu zdravstva olakšao građanima Crne Gore korišćenje zdravstvene zaštite u vremenu Covid-19 pandemije i značajno doprinjeo smanjenju epidemiološkog rizika kako za građane tako i za zdravstveno osoblje.

mr sc med Simović dr Sanja

REZULTATI IZBORA

za članove Skupštene Ljekarske komore Crne Gore

Na osnovu člana 23 stav 1 Pravilnika o izboru u organe Ljekarske komore Crne Gore (broj 85/3 od 19.03.2020. godine) i Zapisnika o radu Centralne izborne komisije na uvršćivanju rezultata izbora za članove Skupštine Ljekarske komore Crne Gore (broj 484 od 13.11.2020. godine), Centralna izborna komisija, OBJAVLJUJE -

**REZULTATI IZBORA
za članove Skupštine Ljekarske komore Crne Gore
(mandatni period 31.01.2021. - 31.01.2025. godine)**

I Izbori za članove u Skupštini Ljekarske komore Crne Gore, raspisani Odlukom o raspisivanju izbora za članove Skupštine Ljekarske komore Crne Gore, za mandatni period od 31.01.2021. godine do 31.01.2025. godine (broj 239 od 11.08.2020. godine) održani su 09. novembra 2020. godine.

II U skladu sa članom 17. stav 1 Statuta Ljekarske komore Crne Gore i Odlukom Centralne izborne komisije o utvrđivanju izbornih jedinica i broja mandata po izbornim jedinicama (akt broj 308/2-1 od 17. septembra 2020. godine), birano je 49 članova Skupštine Ljekarske komore Crne Gore u 35 izbornih jedinica.

Tabelama prikazani rezultati glasanja po izbornim jedinicama su sastavni dio ovog akta:

REZULTATI GLASANJA PO IZBORNIM JEDINICAMA
 za članove Skupštine Ljekarske komore Crne Gore
 (mandatni period 31.01.2021. - 31.01.2025. godine)

BR. IZBACNOG MESTA	IZBORNA JEDINICA	UPISANO U IZBAČNI SPISAK	PRIMLJENI GLASAOCI LISTI	NEPOTREBNI GLASAOCI LISTI	SPOTREBNI GLASAOCI LISTI	NEVAŽEĆI GLASAOCI LISTI	GLASU NA IZBAČNOM MESTU	GLASU PUTOU PISMA	KANDIDATI I BROJ OSVOJENIH GLASOVA
1.	KLINIČKI CENTAR CRNE GORE	500	568	88	182	1	182	0	1. Bojčić Ljiljana - 23 2. Bokan Mirković Vesna - 53 3. Brnović Nebojša - 75 4. Bubanja Jovan - 32 5. Cerović Žanka - 65 6. Dakić Tea - 51 7. Đurović Slavica - 17 8. Filipović Aleksandar - 39 9. Kalinić Valentina - 31 10. Kavarić Sreten - 48 11. Krnjević Marija - 50 12. Letić Bojana - 40 13. Ljubić Vladimir - 36 14. Miketić Nataša - 56 15. Nejkov Sanja - 25 16. Orlandić Čejović Vesna - 50 17. Penunić Slavica - 75 18. Pešić Goran - 25 19. Petrović Milena - 29 20. Popivoda Milan - 79 21. Pravičević Lutsvac Dragana - 31 22. Radulović Ljiljana - 81 23. Rebrnja Almir - 72 24. Samaržić Mira - 28 25. Vujović Sandra - 33 26. Vujović Valentina - 45

2.	INSTITUT ZA JAVNO ZDRAVLJE	58	58	20	38	1	38	0	1. Miović Gordana - 17 2. Stahnja Rajko - 20
3.	ZAVOD ZA HITNU MEDICINSKU POMOĆ	131	131	87	49	0	48	1	1. Bogdanović Marija - 18 2. Kadić Bosim - 7 3. Ivanović Zana - 21 4. Popović Vanja - 32 5. Šabotić Anis - 4
4.	ZAVOD ZA TRANSFUZIJU KRVI	21	21	7	14	0	14	0	1. Štepanović Tamara - 14
5.	DOM ZDRAVLJA PODGORICA	192	192	142	50	0	50	0	1. Damjanović Jelena - 38 2. Išević Ana - 37 3. Katana Kenan - 12 4. Mavrić Haki - 5 5. Vojvodić Vlahović Olivera - 12 6. Vukčević Ana - 29
6.	OPŠTA BOLNICA NIKŠIĆ	79	79	25	54	0	54	0	1. Vranjić Mirko - 22 2. Nikolić Igor - 32
7.	DOM ZDRAVLJA NIKŠIĆ	64	64	41	23	0	23	0	1. Adžić Ljiljana - 3 2. Bojović Vjera - 5 3. Ogrjenović Lelija - 3 4. Radunović Dragana - 2 5. Uješlinović Jovan - 10

8.	OPŠTA BOLNICA BAR	54	54	45	19	0	19	0	1 Ivović Jovan - 19
9.	DOM ZDRAVLJA BAR	42	42	14	28	0	28	0	1. Aibegović Ahmet - 1 2. Andreevska Šuleva Dragica - 1 3. Jelenić Savić Irena - 10 4. Staniljević Miroslav - 4 5. Subašić Božica - 9 6. Zdravković Rajko - 3
10.	OPŠTA BOLNICA BERANE	61	61	31	38	0	38	0	1. Vučetić Nikola - 22 2. Ljubić Vujica - 16
11.	DOM ZDRAVLJA BERANE	42	42	21	21	0	21	1	1. Lutovac Aleksandar - 21
12.	OPŠTA BOLNICA BIJEO POLJE	64	64	40	24	0	24	0	1. Leković Malisa - 16 2. Gogić Branka - 8
13.	DOM ZDRAVLJA BIJEO POLJE	42	42	24	18	0	18	0	1. Šebek Mirko - 18
14.	OPŠTA BOLNICA KOTOR	48	48	17	31	0	31	0	1. Gulić Nebojša - 18 2. Zekić Aleksandar - 13
15.	DOM ZDRAVLJA KOTOR	26	26	18	7	0	7	0	1. Kumburović Igor - 7

16.	OPŠTA BOLNICA CETINJE	38	38	7	31	0	27	4	1. Babović Mihalj - 7 2. Popović-Samardžić Milena - 16 3. Todorović Miroslav - 8
17.	DOM ZDRAVLJA CETINJE	19	19	9	10	0	10	0	1. Đuranović Ana - 10
18.	OPŠTA BOLNICA PLJEVLJA	46	46	11	15	1	15	0	1. Grbović Saša - 14
19.	DOM ZDRAVLJA PLJEVLJA	32	32	22	10	0	10	0	1. Čupara Marija - 10
20.	DOM ZDRAVLJA DANILOVGRAD	20	20	3	17	0	15	2	1. Burić Marko - 10 2. Sofranac Milica - 7
21.	DOM ZDRAVLJA KOLAŠIN	7	7	2	5	0	5	0	1. Vučinić Jadranka - 5
22.	DOM ZDRAVLJA MOKROVAC	13	13	5	8	0	8	0	1. Zindović Mirjana - 8
23.	DOM ZDRAVLJA PLAV	20	20	1	18	2	18	2	1. Ljestrjanić Salet - 5 2. Šahmanović Omer - 11
24.	DOM ZDRAVLJA ANDRIJEVICA	5	5	0	5	0	5	0	1. Popović Anđelija - 5

25.	DOM ZDRAVLJA ROŽAJE	30	30	14	16	0	16	0	1. Pepić Nevzeta - 18
26.	DOM ZDRAVLJA HERCEG NOVI	45	49	34	15	0	15	0	1. Zgradić Miro - 15
27.	DOM ZDRAVLJA TIVAT	18	18	11	7	0	7	0	1. Lipovec Usanović Vjera - 7
28.	DOM ZDRAVLJA BUDVA	25	25	13	12	0	12	0	1. Bečić Anđela - 5 2. Kuzmić Marija - 8
29.	DOM ZDRAVLJA USCINI	26	26	14	12	0	12	0	1. Ismaili Selim - 5 2. Mamićević Pavle - 4 3. Murišić Husejina - 3 4. Požek Olivera - 0
30.	SPECIJALNA BOLNICA DOBROTA	19	19	11	8	0	8	0	1. Blagojević Vesna - 8 2. Mijatović Papic Tanja - 0
31.	SPECIJALNA BOLNICA RISAN	26	26	16	10	0	10	0	1. Jovanov Stavejka - 10
32.	SPECIJALNA BOLNICA BREZOVIK	20	20	9	11	0	11	0	1. Guđelić Dragica - 6 2. Kovač Rade - 5

33.	INSTITUT "DR SIMO MILOŠEVIĆ" IGALO	28	28	9	19	0	19	0	1. Knežević Dragan - 2 2. Krušić Danica - 16 3. Riber Biljana - 1
34.	VOJNO - MEDICINSKI CENTAR (VIVAC) I AMBULANTA MUP-a	13	13	5	10	1	10	0	1. Jokić Danila - 1 2. Šabović Ivan - 8
35.	PRIVATNE ZDRAVSTVENE USTANOVE	247	247	221	26	3	26	0	1. Čorac Snežana - 17 2. Jovanović Igor - 19 3. Ljubiša - Maslovar Lidija - 16 4. Rakočević Radomir - 15 5. Štetić Predrag - 4

NAPOMENA:

- Ni jedna izborna komisija nije koristila rezervne glasačke listiće;
- Sve izborne jedinice su imale uredno popunjene kontrolne listove za provjeru ispravnosti glasačke kutije.

NAPOMENA:

Izbori se ponavljaju u izornoj jedinici Klinički centar Crne Gore, biračko mjesto broj 1., sa Liste kandidata izborne jedinice Klinički centar Crne Gore (broj 524/1, od 30.10.2020. godine) i to za kandidate:

redni broj 8. Dakić Tea,

redni broj 11. Krnjević Marija,

redni broj 16. Orlandić Čejović Vesna,

a shodno Odluci Centralne izborne komisije (broj 627/2-1, od 13.11.2020. godine)

III Primjenom člana 20 stav 5 Pravilnika o izboru u organe Ljekarske komore Crne Gore (broj 85/3 od 19.03.2020. godine), shodno utvrđenom broju mandata (broj 308/2-1 od 17. septembra 2020. godine), mandate za članove Skupštine Ljekarske komore Crne Gore, po izbornim jedinicama, dobili su kandidati koju su prikazani u tabeli, koja je sastavni dio ovog akta.

IZBORNA JEDINICA	KANDIDATI KOJI SU DOBILI MANDAT
KLINIČKI CENTAR CRNE GORE	1. Radulović Ljiljana 2. Popivoda Milan 3. Brnović Nebojša 4. Penunić Slavica 5. Rebronja Almir 6. Cerović Žanka 7. Mikić Nataša 8. Bokan Mirković Vesna
INSTITUT ZA JAVNO ZDRAVLJE	1. Strehinja Rajko
ZAVOD ZA HITNU MEDICINSKU POMOĆ	1. Popović Vanja 2. Ivanović Žana
ZAVOD ZA TRANSFUZIJU KRVI	1. Šećerović Tamara
DOM ZDRAVLJA PODGORICA	1. Damjanović Jelena 2. Iđević Ana 3. Vukčević Ana

OPŠTA BOLNICA NIKŠIĆ	1. Nikolić Igor
DOM ZDRAVLJA NIKŠIĆ	1. Utješiniović Jovan
OPŠTA BOLNICA BAR	1. Ivović Jovan
DOM ZDRAVLJA BAR	1. Jelenić Savić Irena
OPŠTA BOLNICA BERANE	1. Vučetić Nikola
DOM ZDRAVLJA BERANE	1. Lutovac Aleksandar
OPŠTA BOLNICA BIJELO POLJE	1. Leković Mariša
DOM ZDRAVLJA BIJELO POLJE	1. Šebek Mirko
OPŠTA BOLNICA KOTOR	1. Gulić Nebojša
DOM ZDRAVLJA KOTOR	1. Kumburović Igor
OPŠTA BOLNICA CETINJE	1. Popović-Samardžić Milena
DOM ZDRAVLJA CETINJE	1. Đuranović Ana
OPŠTA BOLNICA PLJEVLJA	1. Grbović Saša
DOM ZDRAVLJA PLJEVLJA	1. Čupera Marija
DOM ZDRAVLJA DANILOVGRAD	1. Burić Marko
DOM ZDRAVLJA KOLAŠIN	1. Vučinić Jadranka
DOM ZDRAVLJA MOJKOVAC	1. Zindović Mirjana
DOM ZDRAVLJA PLAV	1. Šahmanović Omer
DOM ZDRAVLJA ANDRIJEVICA	1. Popović Anđelija

DOM ZDRAVLJA ROŽAJE	1. Pepić Nevzeta
DOM ZDRAVLJA HERCEG NOVI	1. Zgradić Mio
DOM ZDRAVLJA TIVAT	1. Lipović Usandrić Vjera
DOM ZDRAVLJA BUDVA	1. Kustudić Marija
DOM ZDRAVLJA ULCINJ	1. Ismail Selim
SPECIJALNA BOLNICA DOBROTA	1. Blagojević Vesna
SPECIJALNA BOLNICA RISAN	1. Jovanović Slavko
SPECIJALNA BOLNICA BREZOVIK	1. Kovač Rade
INSTITUT "DR SIMO MILOŠEVIĆ" IGALO	1. Kovačić Danika
VOJNO - MEDICINSKI CENTAR (VMC) I AMBULANTA MUP-a	1. Šabović Irfan
PRIVATNE ZDRAVSTVENE USTANOVE	1. Jovanović Igor 2. Čorac Snežana 3. Ljubica - Maslovar Lidija 4. Rakočević Radomir

NAPOMENA:

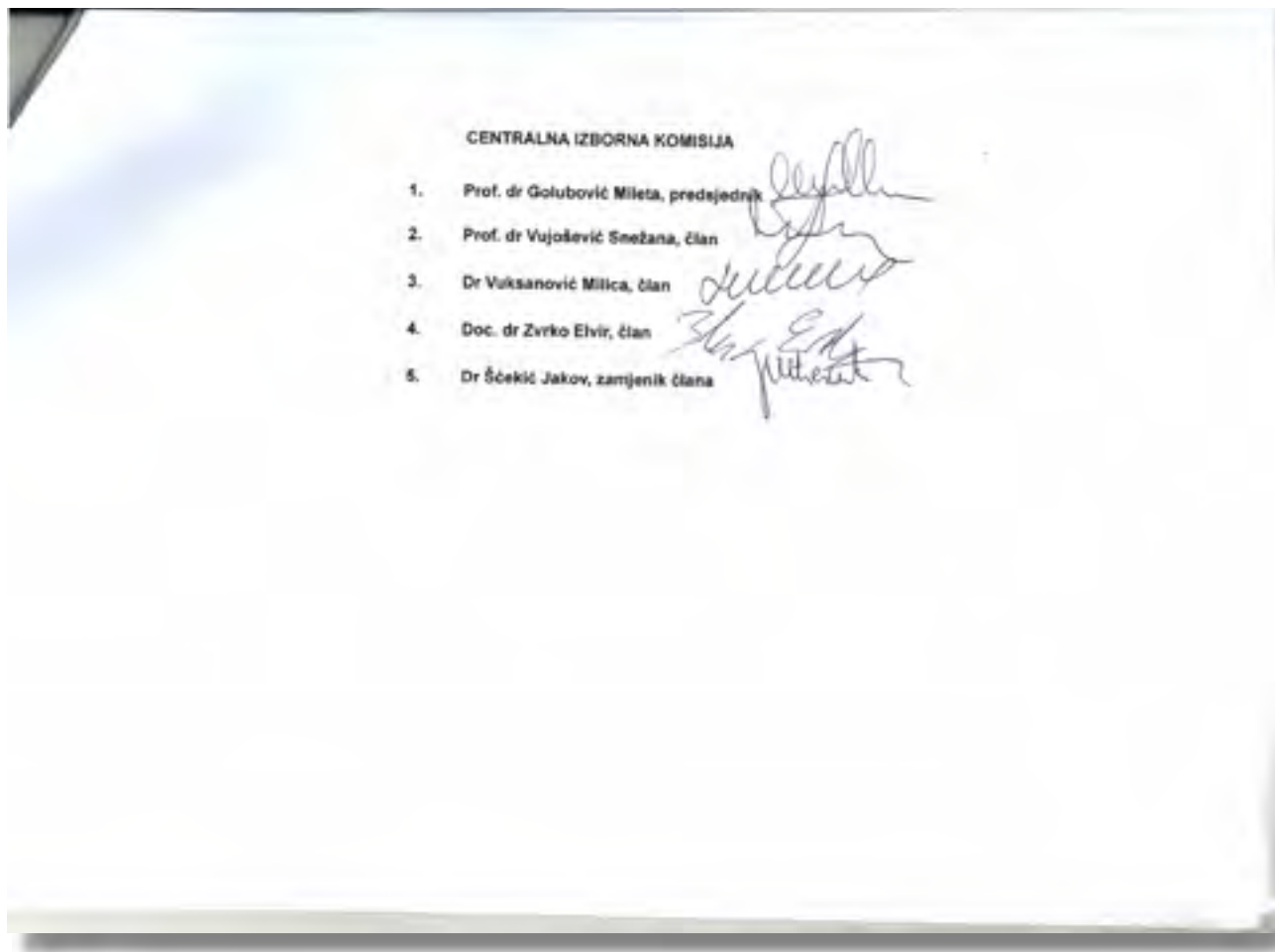
Izbori se ponavljavaju u izobnoj jedinici Klinički centar Crme Gore, biračko mjesto broj 1., sa Liste kandidata izborne jedinice Klinički centar Crme Gore (broj 524/1., od 30.10.2020. godine) i to za kandidate:

redni broj 6. Dakić Tea,

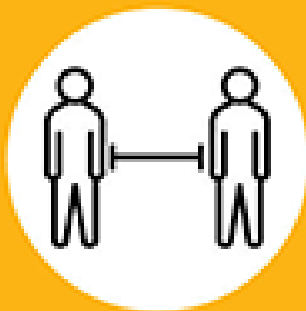
redni broj 11. Krnjević Marija,

redni broj 16. Orlandić Čirjović Vesna

a skladno Odluci Centralne izborne komisije (broj 627/2-1., od 13.11.2020. godine).

#DistancaRukeMaska

www.ijzcg.me

